

dre heldigt at skulle aabne Undersøgelsen herom i Huusmandsagen; thi det lader sig vistnok sige, at noget Mere netop i denne Sag kunde synes at tale for de frie Valg, end i Sagen om Gaardmandshoveriets Afsløsning; navnlig er det jo her i Salen udtrykkelig blevet udtalt, at da Huusmændene ikke ere repræsenterede i de nuværende Sogneforstanderskaber, saa skulde de have eller kunde formodes at ville have mindre Tillid til de Valg, der ere udgaaede fra Sogneforstanderskaberne. Men det Væsentligste af hvad jeg har at sige, rammer dog baade Gaardmands- og Huusmandsagen, og jeg skal, inden jeg gaaer videre, med Hensyn til Sagen om Gaardmandshoveriets Afsløsning, tillade mig at bemærke, at der vel under denne Sags anden Behandling blev en, skøndt kun ringe Majoritet for, at eet af Valgene skulde være frit, men det var langtfra, at dette vigtige Punkt dengang blev behørigt drøftet, vistnok paa Grund af den meget ilfsomme Behandling og de ideligt indtraadte pludselige Afslutninger, hvorfor det og saameget mere turde være at vente, at der med Hensyn til det omhandlede Punkt vil blive stillet Endringsforslag ved Gaardmandsagens 3die Behandling. Jeg maa dog endnu, hvad specielt den nu foreliggende Sag angaaer, gjøre den Bemærkning, at man ikke bør lægge for megen Vægt paa den Betragtning, jeg nylig tillod mig at berøre, at nemlig Huusmandsclassen ingen Tillid skulde have til de Valg, der udgaae fra Sogneforstanderskaberne, fordi den ikke er repræsenteret i disse Forstanderskaber. Jeg skulde dog endog affeet fra den forestaaende Omordning af Communalvæsenet, mene, at, dersom man ikke vil tænke sig en almindelig Mistillid, hvor der ingen saadan virkelig er, eller vil skabe Mistillid, hvor ingen skellig Grund dertil er forhåanden, og dersom man ikke vil nægte vore nuværende Institutioner den Tillid, de virkelig fortjene, saa kan man meget vel berolige sig ved, at Parternes Valg indskrænkes til de Mænd, som Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne have udpeget. Mellem dette temmelige betydelige Antal Mænd ville dog Parterne frit kunne vælge, og der vil iblandt dem upaatvivleligt findes ikke faa retfærdige og ærefjære Mænd, hvem Huusmændene med

fuld Tillid kunne vælge, og som sikkert ikke ville svigte den Paris Tillid, der har valgt dem. Jeg skulde høiligt betynde, om man kunde være sikker i den Slutning, at Huusmanden selv vilde være tjent med, at man berøvede ham den Garantie, der ligger i, at han henvises til Listen over de af Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne udnævnte Mænd, at han — siger jeg — skulde, i Almindelighed taget, være bedre tjent med, at Valget blev aldeles frit, hvilket dog udsatte ham for, at falde i Hænderne paa Folk, som han, under forskellige mulige Paavirkninger, betroede sig til, og som maaskee slet ikke for tjente hans Tillid; — muligt er jo dog dette (Tscherning: Men det Andet ogsaa!). Ja, ganske vist, men Muligheden af hvad jeg har paapeget, vil man dog ikke kunne nægte, og man opgiver i ethvert Fald, ved at aabne Afgang for de aldeles frie Valg, den Garantie, som ligger i de oprindelige Valg af de Mænd, der ere udnævnte af Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne. Man tillægge nu denne Garantie mere eller mindre Værd; u og en — jeg troer sandeligen ikke liden — Brits maa man dog sætte derpaa, og jo mindre der haves anden Garantie, desto mere bør vi holde fast ved den, vi have (Monrad: Maa jeg bede om Ordet?), desto mere skulle vi betænke os paa at opgive denne.

Men, der frembyder sig herved endnu en anden Betragtning, som jeg troer at burde forelægge det ærede Thing; jeg troer at burde det i Sandhedens Interesse. Jeg vil tillade mig i al Korthed, med nogle faa Ord at dvæle ved vore faktiske Tilstande — jeg kan gjøre det i Korthed, thi, for Enhver, som kender disse Tilstande, vil en Antydning være tilstrækkelig; og jeg kan gjøre det med saamegen større Frihed og Utilbageholdenhed, som jeg ikke sigter til nogen bestemt Person, men taler i Almindelighed, som sagt, angaaende de hos os viterligt bestaaende faktiske Tilstande. — Hvorledes maae vi nu, med disse Tilstande for Øie, tænke os, at Sagerne ville stille sig, naar de omhandlede Love udkomme, og hjemle, hvad man her har kaldt frie Valg? Jeg troer, at det vil være samtlige det ærede Things Medlemmer bekendt, at der med Hensyn til vore